

УДК 378.011.3-051:62/69

Смирнова І. М.

ПРОФЕСІОГРАФІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЇ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ

Робота присвячена професіографічному підходу до вивчення компетентностей сучасного вчителя технологічної освіти. Розглядається професія вчителя технологій за структурою професіограми, яка містить виробничу, інформаційно-технологічну, соціальну, психологічну і психофізіологічну характеристики. Також визначаються різні підходи до дослідження професії та побудови її професіограми: комплексний, аналітичний, задачно-особистісний. Зазначається, що професіограма показує шляхи вдосконалення професійної діяльності та орієнтує на розвиток фахівця.

Ключові слова: професіограма, підхід, професійна діяльність, компетентність, розвиток, фахівець.

З'ясування стану вивчення проблеми підготовки майбутніх учителів технологій зумовлює необхідність виявлення її особливостей у вищих педагогічних навчальних закладах України (далі – ВПНЗ) для того, щоб оперативно реагувати на всі процеси, що відбуваються в суспільстві. У Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року наголошується: “Модернізація і розвиток освіти повинні набути випереджального безперервного характеру.... Підвищення якісного рівня освіти має бути спрямовано на забезпечення економічного зростання держави та розв’язання соціальних проблем суспільства, подальше навчання і розвиток особистості. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства” [7].

Водночас викликає занепокоєння той факт, що сьогодні “у цілому проблема утримання на педагогічній роботі висококваліфікованих кадрів дедалі загострюється. Погіршився і, за оптимістичними оцінками, становить лише 80-85% рівень працевлаштування випускників педагогічних спеціальностей. Комплексною проблемою є професійна орієнтація і професійний добір на педагогічні спеціальності. За умов екстенсивного зростання національної вищої школи деякі педагогічні заклади в гонитві за кількість студентів приймають по суті будь-кого, хто має формальне право вступати у вищий навчальний заклад” [6, с. 123]. З цього виходить, що педагогічна освіта має стати привабливою, а така її галузь як “Технології” – забезпечувати випереджальний розвиток учнівської молоді у відповідності з інформатизацією та технологізацією виробничих і суспільних процесів.

Таким чином, сучасна школа вимагає кваліфікованого вчителя [12], зокрема вчителя технологій. Його підготовка має здійснюватись за стандартами, розробленими на компетентнісній основі, а зміст відображати сучасні наукові, технічні, інформаційні, інформаційно-технологічні знання тощо. Для визначення змістового наповнення освітньої галузі “Технології” звернемось до професіографічного підходу, який в професійній освіті є одним з найбільш важливих і значимих.

Професіографічний підхід, взагалі, і професіографія у педагогічній праці важлива справа, й не нова. Він розвивається досить інтенсивно, головним чином, у руслі психології та психотехніки (Н. Д. Левітов, Г. С. Прозоров, М. П. Соколов, Т. К. Чугуєв та інші). Фахівцями – професіографами вважають Ф. М. Гоноволіна, Н. В. Кузьміна, Р. Й. Маттельман, А. І. Щербаков, В. О. Сластьонін та ін.). У наш час професіографічний підхід використовували дослідники О. А. Дубасенюк, М. І. Дяченко, Л. А. Кандибович, О. Г. Мороз та ін. Суто професіограма вчителя технологій визначили в своїх роботах М. С. Корець, С. І. Сидоренко, С. М. Яшанов та інші.

Методологічним питанням розроблення професіограми фахівця присвячені роботи

Т. В. Іванової (професіографічний, системний, діяльнісний і суб'єктний підхід), Є. О. Клімова (суб'єктний підхід), Є. О. Смірнovoї (діяльнісний підхід), Г. В. Суходольського (професіографічний, особистісний підходи), О. А. Дубасенюк, Н. Ф. Талізiна (задачний підхід), В. Д. Шадрикова (системний підхід).

Мета дослідження – охарактеризувати професію вчителя технологій на основі професіографічного підходу, з'ясувати вимоги до неї в контексті їхньої підготовки до розроблення та використання електронних освітніх ресурсів ними.

Назва “професіографічний підхід походить від терміну “професіографія” (від лат. “профе” – постійна спеціальність, яка служить джерелом існування, і грец. “графо” – пишу). Предметом професіографії вважають наукове дослідження і опис професії. Результатом професіографічного дослідження є складання професіограми і психограми (може входити в професіограму). Професіографічний підхід у педагогіці означає підготовку майбутнього фахівця до професії через детальне дослідження професії, ознайомлення його з професіограмою. Вважатимемо, що професіограма – це всебічний опис професії, що дає уявлення про те, що і як має виконуватися фахівцем, за допомогою яких ресурсів та в яких виробничих умовах.

Деякі науковці зазначають, що за структурою професіограма включає виробничу, інформаційно-технічно-логічну, соціальну, психологічну і психофізіологічну характеристики [8]. В свою чергу, психологічна та психофізіологічна характеристики становлять психограму. Під психограмою прийнято розуміти “психологічний “портрет” професії, що містить вимоги, які пред'являються професією до особистісних якостей, психологічних здібностей, психолого-фізичних можливостей людини. Розроблена психограма, орієнтація на неї сприяє оптимізації та підвищенню ефективності професійної діяльності фахівця конкретного профілю [8].

Можливі різні підходи до дослідження професії та побудови її професіограми: комплексний (враховується широке коло характеристик – соціальних, технологічних, медичних, гігієнічних), аналітичний (аналіз узагальнених нормативних та морфологічних показників структури професії), задачно-особистісний (опис об'єктивних професійних завдань, професійних знань, умінь, результатів праці та психологічних характеристик суб'єкта, необхідних для виконання завдань). Найбільш часто при складанні професіограми використовують задачно-особистісний підхід [11].

Вважаємо, що професіограма з позиції зазначеного нами підходу має відповідати наступним сучасним освітянським вимогам:

- чітко виділяти предмет і основні результати праці;
- підкреслювати спрямованість праці на благо конкретної людини (гуманістичний людиноцентризм);
- не виділяти окремі складові професії, а описувати її цілісно в системі характеристик, особливо підкреслюючи її пріоритетні складові;
- мати спрямованість на вирішення практичних завдань (профвідбір, навчання, раціоналізація трудової діяльності);
- показувати можливі лінії розвитку людини засобами професії, динаміку психічних новоутворень у процесі праці, що дозволяють людині вибирати оптимальні напрями зростання з урахуванням своєї індивідуальності; показувати перспективи змін у самій професії;
- відображати професійно важливі якості особистості, які не компенсуються [11].

Зауважимо, щодо якостей особистості, то в контексті професіографічного підходу під ними розуміють узагальнені властивості особистості, що характеризують людину за наступними аспектами:

- соціальним (свідомість, мотиви професійної діяльності, професійні інтереси, широта кругозору, культура, задоволеність професійною діяльністю); психологічним (риса характеру, особливості уваги і пам'яті, швидкість і продуктивність розумових

процесів, емоційні особливості, прояв волі);

– фізіологічним (тип вищої нервової діяльності, особливості організації мозкових регуляторних систем).

Професійно важливі якості (далі – ПВЯ) в цьому дослідженні будемо розглядати як психологічні якості людини, необхідні для цієї професії, що впливають на ефективність здійснення його праці за основними характеристиками (продуктивність, надійність та ін.). ПВЯ, з одного боку, є передумовою професійної діяльності, а з іншого – вони мають постійно удосконалюватися в ході діяльності [10].

Проведені нами спостереження показують, що знання студентом професіограми обраної спеціальності активізує його навчальну діяльність в опануванні майбутньою професією, спонукає до вибіркового ставлення щодо діяльності у навчальний та позанавчальний час. Крім того, роздуми про професію, її особливості, що виникають на цій основі, змушують замислитися про свої можливості в ній. Зіставлення студентом того, якими професійними та особистісними якостями необхідно володіти фахівцю, і того, чим володіє він реально для виконання вимог, що висуваються до професійної компетентності працівника, дає змогу йому виявити слабкі місця, прогалини у своїй професійній підготовці. На цій основі створюються передумови для посилення професійної спрямованості навчально-виховного процесу. Професіограма, визначена нами, показує шляхи вдосконалення професійної діяльності. Це не жорстка стандартна схема, а гнучка орієнтовна основа розвитку фахівця. Професійний розвиток, в рамках професіографічного підходу, зв'язується з появою у психіці людини нових якостей професіонала, з оволодінням людиною новими професійно важливими якостями, зі зміною раніше сформованого співвідношення професійно важливих якостей [10].

На основі вищезазначеного можна виокремити компетенції вчителя технологій в структуровану взаємозалежність, тобто професіограму. Будемо виходити з того, що професія вчителя технології дуже цікава і почесна. Вже з перших днів занять допитливі очі учнів чекають “дива”: ставлять різноманітні запитання, розглядають наочні посібники, наявні верстати та обладнання. В учнів є величезне бажання майструвати, і цей інтерес до творчості, праці вимагає від вчителя творчого підходу у викладанні предмету “Технологія” та підвищує їхню відповідальність за навчання. Тільки в праці людина одержує величезне задоволення, милуючись результатом отриманого. Праця збагачує, формує, розвиває, виховує кожну людину, зокрема, учня школи.

Сьогодні цей предмет, на наш погляд недооцінений, й вважається в деяких закладах другорядним. Однак треба розуміти його неоднозначну специфіку – він пов'язаний з життям, виховує в школярів аналітичні здібності, толерантність, проектне мислення, соціально-трудова компетентність, здатність до самонавчання. За великим рахунком саме технологія, що має відношення до діяльності людей з виробництва матеріальних і нематеріальних цінностей, виховує суспільно цінні мотиви вибору професії і працьовитості, допомагає в придбанні досвіду самостійної практичної діяльності, сприяє розвитку технологічного мислення, творчого ставлення до дійсності, прояву індивідуальності кожного учня. Тому завданням сучасного учителя технології вважаємо створення такої ситуації, при якій дитина захоче зробити своїми руками щось цікаве.

Професія вчителя технологій має свої недоліки і переваги. Більшість практиків одноставні у визначенні труднощів. Це насамперед нервово-психологічне навантаження, комунікативна діяльність та величезна відповідальність за життя і здоров'я дітей. До переваг відносять: високу суспільну значущість, практичну необхідність та творчий характер діяльності. Професія вчителя технології відноситься до типу “Людина-Людина” за класифікацією Є. О. Клімова. Особливістю діяльності спеціаліста цього типу є взаємодія з людьми. Найважливішою умовою високої ефективності діяльності працівників типу “людина – людина” є вміння спілкуватися, контактувати з навколишніми, добиватися взаєморозуміння у процесі виконання професійних функцій. Слабка

сформованість комунікативних якостей виступає основним протипоказанням до вибору професій даного типу [5].

Вона спрямована на спілкування і взаємодію з людьми і знаковими системами. Для успішної роботи вчителю технології необхідно володіти величезним практичним досвідом щодо застосування різних спеціальних технологій для розроблення та виготовлення виробу спільно з учнями (обробка конструкційних і виробних матеріалів у процесі виготовлення виробів, макетів, моделей, виробів побуту, роботи на технологічному обладнанні з обробки металу та деревини, електротехнічних виробів, вузлів машин і механізмів, виготовлення декоративно-прикладних виробів, розробки творчих проектів, інтер'єрів, проектування нових виробів побуту, декоративного оздоблення виробів і багато чого іншого), аналітичним мисленням, уважністю, умінням мислити творчо розвиненими комунікативними якостями, емоційною стійкістю, виразною, переконливою промовою, високою загальною культурою, економічними знаннями, інформаційними технологіями.

Сучасний вчитель технології здійснює навчання і виховання учнів з урахуванням специфіки викладання предмета, сприяє розвитку в учнів логіки мислення, набуття учнями знань про предмети, засоби і процеси праці, загальноотрудові і спеціальних умінь і навичок, необхідних для виконання продуктивної праці та оволодіння якої-небудь з масових професій. Використовує різноманітні форми, прийоми, методи і засоби навчання в рамках державних стандартів, проводить науково-дослідну і методичну роботу. Можливі місця роботи: середні загальноосвітні та професійні навчальні заклади, спеціалізовані школи. Першочерговими завданнями вчителя технології є завдання планування навчального матеріалу з предмета, забезпечення виконання навчальної програми, участь у методичній роботі, використання найбільш ефективних форм, методів, прийомів і засобів навчання. Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою (далі – ОКХ) вчитель технології також аналізує успішність учнів, забезпечує дотримання вимог навчальної дисципліни, формує вміння і навички самостійної дослідницької роботи учнів, стимулює пізнавальну активність, домагається міцного і глибокого засвоєння знань, застосовує знання на практиці, проводить додаткові факультативні, елективні заняття, керує гуртками, вивчає індивідуальні особливості учнів, бере участь в роботі з батьками.

Вчитель технології повинен знати: Конституцію України, закони України, в тому числі закон “Про освіту України”, Конвенцію про права дитини; основи загальних і спеціальних теоретичних дисциплін в обсязі, необхідному для вирішення типових задач професійної діяльності; основні напрямки і перспективи розвитку освіти і педагогічної науки; шкільні програми і підручники; засоби навчання та їх дидактичні можливості; вимоги до оснащення та обладнання навчальних кабінетів та підсобних приміщень; санітарні правила і норми, правила техніки безпеки і протипожежного захисту.

Повинен вміти вирішувати типові задачі *професійної діяльності*, що відповідають його кваліфікації у сфері *навчально-виховної діяльності*:

- здійснювати процес навчання технології у відповідності з освітньою програмою;
  - планувати і проводити навчальні заняття з технології з урахуванням специфіки тем і розділів програми у відповідності з навчальним планом;
  - використовувати сучасні науково обґрунтовані прийоми, методи і засоби навчання технології, у тому числі технічні засоби навчання, інформаційні і комп'ютерні технології;
  - застосовувати сучасні засоби оцінювання результатів навчання;
  - виховувати учнів і формувати в них духовні, моральні цінності та патріотичні переконання;
  - реалізовувати особистісно-орієнтований підхід до освіти і розвитку учнів з метою розроблення мотивації до навчання;
  - робота з навчання і виховання з урахуванням корекції відхилень у розвитку;
- у галузі соціально-педагогічної діяльності:*

- надавати допомогу в соціалізації учнів;
- проводити профорієнтаційну роботу;
- встановлювати контакт з батьками учнів, надавати їм допомогу в сімейному вихованні;
- у сфері культурно-освітньої діяльності:* формувати загальну культуру учнів;
- в області науково-методичної діяльності:*
  - виконувати науково-методичну роботу, брати участь у роботі науково-методичних об'єднань;
  - здійснювати самоаналіз і самооцінку з метою підвищення педагогічної кваліфікації;
  - у сфері організаційно-управлінської діяльності:*
    - раціонально організовувати навчальний процес з метою зміцнення та збереження здоров'я школярів;
    - забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів під час освітнього процесу;
    - організовувати контроль за результатами навчання і виховання;
    - організовувати самостійну роботу та позаурочну діяльність учнів;
    - вести шкільну та класну документацію;
    - виконувати функцію класного керівника;
    - брати участь у самоврядуванні і управлінні шкільним колективом.

Таким чином, професіографічний профіль вчителя технологій має в сукупності багато складових, з п'яти основних галузей навчально-виховної діяльності вчителя технологій, що й відображено нами на рис. 1.

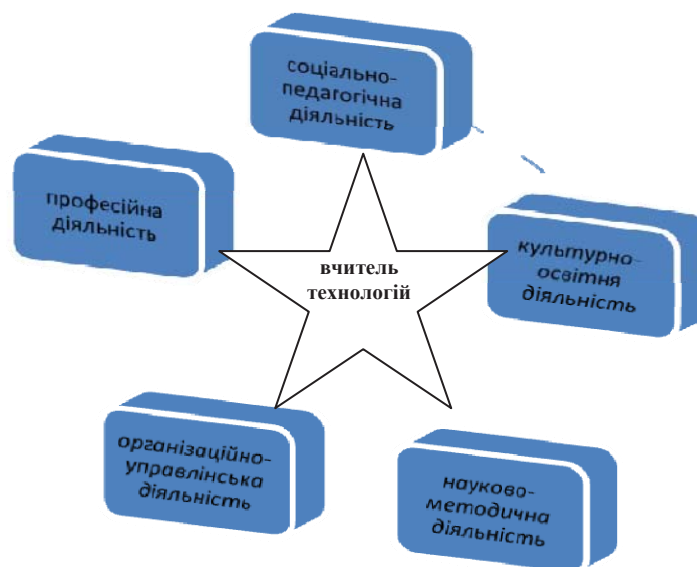

Рис. 1. Складові професіографічного профілю вчителя технологій

Наголосимо, що відповідно до нашого експериментального дослідження, інформаційно-технологічна діяльність є відповідною частиною професійної діяльності, а саме: використовувати сучасні науково обґрунтовані прийоми, методи і засоби навчання технології, у тому числі технічні засоби навчання, інформаційні і комп'ютерні технології; застосувати сучасні засоби оцінювання результатів навчання (інформаційно-технологічні), зауважимо, при цьому, що основи інформаційно-технологічної компетентності відображено практично в кожному виді педагогічної діяльності майбутнього вчителя технологій.

На цьому етапі дослідження вважаємо доречним існуючі раніше “вимоги до знань та умінь фахівця” прописати у відповідності з категоріями “компетентності” та

“компетенції”. Для цього проаналізуємо суть даних понять. Так, у Законі України “Про вищу освіту” поняття “компетентність” тлумачиться як “динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти” [3]. Для цілей Національної рамки кваліфікацій термін “компетентність/компетентності” вживається у такому значенні: “здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості” [ ].

Водночас слід зважити на мету впровадження Національної рамки кваліфікацій, а саме: введення європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти з урахуванням вимог ринку праці до компетентностей фахівців; забезпечення гармонізації норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудових відносин; сприяння національному і міжнародному визнанню кваліфікацій, здобутих в Україні; налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці. А це зобов’язує звернутись до інших офіційних джерел, наприклад, до видання “Національний освітній глосарій: вища освіта”, розробленого в рамках проекту Європейського Союзу “Національний Темпус-офіс в Україні”. У даному глосарії компетентність /компетентності (Competence, competency /competences, competencies) тлумачиться як “динамічне поєднання знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти. Компетентності лежать в основі кваліфікації випускника. Компетентність (компетентності) як набуті результативні здатності особи до ефективної діяльності не слід путати з компетенцією (компетенціями) як наданими особі повноваженнями” [, с. 28-29]. Щодо компетенції / компетенцій (Competence, competency /competences, competencies) у глосарії наведено таке тлумачення: “надані (наприклад, нормативно-правовим актом) особі (іншому суб’єкту діяльності) повноваження, коло її (його) службових й інших прав і обов’язків. Слід відрізнити поняття компетенції / компетенцій від компетентності / компетентностей як набутих реалізаційних здатностей особи” [4, с. 29].

Таким чином, у глосарії чітко визначена різниця між двома категоріями компетенції та компетентності. З чого виходить, що освітня програма підготовки вчителів технологій у вітчизняних ВПНЗ має будуватись у компетентностях. Окрім цього звертаємо увагу, що поняття “компетентності” вживається в контексті отримання результатів, тобто “прив’язане” до результатів навчальної діяльності і до кваліфікації випускника. Вважаємо за потребу наголосити на відмінності між результатами навчання та компетентностями, яка полягає в тому, що перші формулюються викладачами на рівні освітньої програми, а також на рівні окремої дисципліни, а компетентності набуваються особами, що навчаються.

Відтак, нині ми стаємо не тільки свідками, але й учасниками переходу до підготовки майбутніх учителів технологій. У 2016 році нами у співавторстві з іншими викладачами університету була розроблена освітньо-професійна програма нормативної навчальної дисципліни “Методика викладання технологій і креслення” освітнього ступеня бакалавр галузі знань 0101 Педагогічна освіта напряму підготовки 6.010103 Технологічна освіта (технічна та комп’ютерна графіка. В ній визначена мета як запланований педагогом результат та основні результати навчання в компетентностях як результат навчання студента. При цьому передбачено компетентності: соціально-особистісні, загальнонаукові, інструментальні, професійні, спеціалізовано-професійні.

Висновки. З результатів вивчення нормативно-правових і програмних документів, методичних рекомендацій, словникової літератури та наукових праць є зрозумілим, що сучасна школа вимагає кваліфікованого вчителя технологій. Його підготовка потребує

розроблення стандартів на компетентнісній основі. Зміст професійної підготовки має відображати сучасні наукові, техніко-технологічні, інформаційні знання. Визначення змістового наповнення освітньої галузі “Технології” доцільно здійснювати на основі професіографічного підходу, який в професійній освіті є одним з найбільш важливих і значимих. За структурою професіограма вчителя технологій містить виробничу, інформаційно-технічно-технологічну, соціальну, психологічну і психофізіологічну характеристики. Складовою професіограми є психограма, яка відображає психологічну та психофізіологічну характеристики – “психологічний “портрет” професії (вимоги, які пред’являються професією до особистісних якостей, психологічних здібностей, психолого-фізичних можливостей людини). Професіограма не є жорсткою стандартною схемою. Вона розглядається психологами (вченими і практиками) як орієнтовна основа розвитку фахівця і слугує дороговказом для вдосконалення професійної діяльності. Професійний розвитку рамках професіографічного підходу зв’язується з появою у психіці людини нових якостей професіонала.

Базуючись на засадах компетентнісної парадигми, професійна підготовка майбутніх учителів технологій у ВПНЗ здійснюється за освітньо-професійними програмами, розробленими згідно з Національною рамкою кваліфікацій з використанням категорій “компетентність / компетентності (Competence, competency / competences, competencies)”, “компетенції / компетенцій (Competence, competency/competences, competencies)”, “результат навчання/ Learningoutcomes” та “кваліфікація / Qualification”.

Використана література:

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – Київ: К.І.С., 2004. – С. 45-50 (Бібліотека з освітньої політики).
2. Біла книга національної освіти України / за заг. ред. академіка В. Г. Кременя; НАПН України. – Київ: Інформ. системи, 2010. – 347 с.
3. Закон України “Про вищу освіту” / Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII (Редакція станом на 05.03.2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/1556-18>
4. Компетенція та компетентність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/73689/pedagogika/kompetentsiya_kompetentnist
5. Карпіловська С. Я. Основи професіографії: навч. посібник / С. Я. Карпіловська, Р. Й. Мітельман, В. В. Синявський, О. М. Ткаченко, Б. О. Федоришин, О. О. Ящишин. – Київ: МАУП, 1997. – 148 с.
6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. – Київ: Педагогічна думка, 2016. – 448 с. – (До 25-річчя незалежності України).
7. Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
8. Поняття “професіограма”, “психограма”. Типи професіограм. Основні вимоги до професіограм. Методи і схеми професіографування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ifreestore.net/1809/56/>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1341 “Про затвердження національної рамки кваліфікацій” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
10. Професійно важливі якості особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/2015060965024/psihologiya/profesiyno_vazhlyvi_yakosti_osobistosti
11. Професіографічний метод аналізу трудової діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/25467/psihologiya/profesiografichnoyi_metod_analizu_trudovoyi_diyalnosti
12. Слостенин В. А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки / В. А. Слостенин. – Москва: Просвещение, 1976. – 160 с.

References:

1. Bibik N. M. Kompetentnisnyi pidkhdid : refleksyvnyi analiz zastosuvannia / N. M. Bibik // Kompetentnisnyi pidkhdid u suchasni osviti : svitovi dosvid ta ukraïnski perspektivy. – K. : K.I.S., 2004. – S. 45-50

- (Biblioteka z osvithoi polityky).
2. Bila knyha natsionalnoi osvity Ukrainy / za zah. red. akademika V. H. Kremenia ; NAPN Ukrainy. – K. : Inform. systemy, 2010. – 347 s.
  3. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” / Verkhovna Rada Ukrainy; Zakon vid 01.07.2014 № 1556-VII (Redaktsiia stanom na 05.03.2017) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/1556-18>
  4. Kompetentsiia ta kompetentnist [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://pidruchniki.com/73689/pedagogika/kompetentsiya_kompetentnist
  5. *Karpilovska S. Ya.* Osnovy profesiografii : navch. posibnyk / S. Ya. Karpilovska, R. Y. Mitelman, V. V. Syniavskiy, O. M. Tkachenko, B. O. Fedoryshyn, O. O. Yashchishyn. – Kyiv : MAUP, 1997. – 148 s.
  6. Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini / Nats. akad. ped. nauk Ukrainy ; [redkol. : V. H. Kremen (holova), V. I. Luhovyi (zast. holovy), A. M. Hurzhii (zast. holovy), O. Ya. Savchenko (zast. holovy)] ; za zah. red. V. H. Kremenia. – Kyiv : Pedahohichna dumka, 2016. – 448 s. – (Do 25-richchia nezalezhnosti Ukrainy).
  7. Natsionalna stratehiia rozvytku osvity Ukrainy na period do 2021 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
  8. Poniattia “profesiohrama”, “psykhohrama”. Typy profesiohram. Osnovni vymohy do profesiohram. Metody i skhemy profesiohrafuvannia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://ifreestore.net/1809/56/>
  9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 lystopada 2011 roku № 1341 “Pro zatverdzhennia natsionalnoi ramky kvalifikatsii” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>
  10. Profesiino vazhlyvi yakosti osobystosti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://pidruchniki.com/2015060965024/psihologiya/profesiyno_vazhlyvi_yakosti_osobystosti
  11. Profesiografichnyi metod analizu trudovoi diialnosti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://stud.com.ua/25467/psihologiya/profesiografichnoyi_metod_analizu_trudovoyi_diyalnosti
  12. *Slastenin V. A.* Formirovanie lichnosti uchitelya sovetskoy shkoly v protsesse professionalnoy podgotovki / V. A. Slastenin. – Moskva : Prosveshchenie, 1976. – 160 s.

Смирнова И. М. Профессиографический подход к изучению профессии современного учителя технологий.

Работа посвящена профессиографическому подходу к изучению компетенций современного учителя технологического образования. Рассматривается профессия учителя технологий по структуре профессиограммы, которая содержит производственную, информационно технологическую, социальную, психологическую и психофизиологическую характеристики. Также определяются разные подходы к исследованию профессии и построения ее профессиограммы: комплексный, аналитический, задачно-личностный. Отмечается, что профессиограмма показывает пути совершенствования профессиональной деятельности и ориентирует на развитие специалиста.

Ключевые слова: профессиограмма, подход, профессиональная деятельность, компетенция, развитие, специалист.

Smirnova I. M. Profession graphic going near the study of profession of modern teacher of technologies.

Work is devoted the Profession graphic going near the study of competence of modern teacher of technological education. The profession of teacher of technologies is examined on the structure of Profession graphic, which contains a production, informatively technological, social, psychological and psychological physiological descriptions. The different going is also determined near research of profession and construction of it professiogrammy: complex, analytical, task-personality. It is marked that Profession graphic shows the ways of perfection of professional activity and orients a specialist on development.

Keywords: profession graphic, approach, professional activity, competence, development, specialist.